

influència d'un nom així, *Marvâ*, tan abundós i estès ja d'antic per tot el domini influent poderosament en el nostre NL moianès podia ser el causant del canvi de *marf-* en *Marfâ*.

Restaria decidir quin dels tres factors (1), (2a) i (2b) és el més probable com causa de la derivació en *-fâ*. Com que l'arabisme (2b) està representat abundantment en el Principat i entorn de *Marfâ*, mentre que un *Amarfâ amb *A-* no es registra enlloc del Principat, el (2b) és més probable que el (2a); i em sembla que també ho és més que (1) que suposaria una mena de dissimilació bastant insòlita. Alhora, amb la influència de 2b pogué cooperar la de *Marfany* (del qual V. art. a part), que, si més no, terminava amb una nasal com la *-n* de *Marvan*.

¹ Res de relacionar-ho amb la *A-* d'aquell *Amarfius* de Schulze i de Nâpols. La locació nòrdica de part d'aquest nom no s'objectarà a l'etim. afroaràbiga, si recordem que els *hispani* refugiats al Ross. i al Nordest, en els SS. IX-X duïen noms aràbics i gràcies a llur saber solien escudar-se sota una protecció clerical o monacal.— ²*Shorter Encycl. of Islam* 605.6f.507b15f.; i cf. *Merw* capital del Khorassan.

MARFANY, i Barranc de les MARFANYES

Aquest, en les muntanyes tarragoneses, prop de Prades, en el camí de Poblet (Iglésies-Santasusagna *Guita*, 30 225).

I *Marfany*, cognom que *AlcM* i *Dag.* documenten a sis poblacions del Principat, al Nord del Llobregat.

ETIM. De l'occità antic *marfanbar*, «danyar» i *marfanb*, «maganya, part danyada»: de *marfir* (cf. 35 l'art. precedent) encreuat amb *maganbar*. *DECat*, 481b27-29). J.F.C.

-MARFULL (BENI-) i noms anàlegs o relacionats

Poble valencià, uns 5 k. NE. de Cocentaina, a mig camí de Planes.

Pron. benimarfûl oït a Teulada i rogalia, J.G.M. 1935; Id. en les enq. de 1962, en els pobles veïns i 45 en el poble mateix (XXXIV, 120.15).

MENTIONS ANT. No figura en el *Rept.* Segons SSiv. 130, depenia de Gorga, fins que s'hi féu rectoria l'any 1535, amb 20 cases de moriscos sumant-n'hi 9 + 4 a Benillup i a Albarca: hi aniria a dir missa el rector de 50 Gorga els dies de festa. Tenia 17 focs de moriscos en el cens de 1563 i 29 el 1602, però en el de 1609 va inclòs dins la vall de Travadell (Lapeyre, 43). Hi ha un celebrat establiment de banys termals, prop de les coves d'Albarca, amb les fonts del Sofre i de «las 55 Oncenas». Allí nasqué el gramàtic P.Lluís Fullana (c.

1900-25). Sobre l'obra i les cartes del qual dóna instructiva informació el llibre d'En Moll *Aspectes marginals d'un home de combat* (Bna. 1970).

ETIM. Encara que Asín-Oliver el declara arabisme indesxifrat i no sé que ningú n'hagi dit res més, és d'origen evident: *bâni-marhûl*. NP aquest, avui registrat com algerià (*GGAlg.*). Pròpiament és el participi passiu de l'arrel *rhl* (de la qual Hess, p. 15, registra altres 2 antropònims); pertanyent a l'àrab comú 'traslladar-se, transportar, acompanyar, muntar'; també hispanoaràbiga («operariu, ovile, morticinum, transmutare, dieta viae», *RMa.*; «mudar casa, hatu, repuesto, ropa» *PALc.*, de la qual ve també el nostre *rafal<rahil* «maison hors d'une ville, terre, métairie, hameau» (Dozy, *Suppl.* I, 16-7; Dozy-Eng., *Gloss.* 328).

El participi *marhûl* degué tenir un sign. propi com 'traslladat' o 'instal·lat en un rafal o retir', cf. *marhala* 'provisions de viatge=diaeta viae' en *RMa.* 184, 'corral, pleta de pastors' en l'àrab de Sicília (Dozy, 517b1), «ovile» *RMa.*, *marhala* «l'endroit vers lequel on se retire» en el *Kamil* d'Almobàrrad (898); i cf. *Las rebalas de los pastores* en l'Arxipreste de Hita.

Els *Beni-Marfûl* foren també una família de propietaris de la ciutat sarraïna de Mallorca, com veig per 25 l'original aràbic del *Rept.* mallorquí. Busquets, dubta en la lectura, suggerint amb (?) *Beni Harfwi* (233, 19, 279) perquè la lletra no és ben clara; però pel facsímil que en dóna (desgraciadament molt reduït) em sembla més aviat un *mi* que un *he* (lletres àrabisques molt semblants); i en tot cas estructuralment *marfâl* és l'únic possible en àrab (arrels *hrfl*, *hrfl*, *hrfl* no existeixen, com en general no hi ha arrels quadrilíteres). Es veu, doncs, que en el nom aràbic mallorquí ja s'havia produït el canvi romànic de *hen* 35 *f*, com en el valencià.

En el nom *Beni-Marfull* vingué a coincidir l'arabisme amb el nom de planta català *marfull* MILLEFOLIUM, nom de l'*Achillea millefolium* (*DECat.* V, 483): aquest fitònim purament romànic ha donat 40 NLL del Maestrat. L'assagador del *Marfull* a la Tinença de Benifassà en doc. de 1547 (*BABL* XII, 177, i d'ací el deriv. col·le. *Barranc de Marfullar* oït *marfûlâ* a Vallibona (1934) a Morella, Cervera i la Joquereta dels Ports; que ja l'legim en les afrontacions de Morella, 1322: «hon se partix terme entre Morella --- Cervera e les Coves --- Spadella la serra del *Marfullar*--- e va a Turmell» (*Priv.* de St.Mateu XXVII, 130.6). I també *Font del Marfullar* o de La Teuleria, te. Benafigos (XXIX, 87.5). Mentre que *Benimarfull* és aràbic, en mera coincidència amb el nom de planta.

En un altre nom, més que coincidència sembla que hi ha hagut suma de les dues filiacions: *Berfull*, lugar de 125 hab. agr. a Rafelguaraf, doc. des de 1574 (SSiv. 147) llavors amb 15 cases de moriscos; Sarthou (*Hist. de Jativa* I, 409) el cita en la forma *Belfull*, posant-lo en una llista de llocs documentats